

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM
DORADZTWA ZAWODOWEGO
I PROGRAM REALIZACJI
DORADZTWA ZAWODOWEGO
NA ROK SZKOLNY 2019/2020**

**ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZO-BUDOWLANYCH
im. Synów Pułku w Lesznie**

Spis treści

Wstęp	3
I. Akty prawne regulujące funkcjonowanie doradztwa zawodowego w szkołach	4
II. Założenia Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ)	4
III. Cele ogólne i cele szczegółowe WSDZ	6
IV. Metody i formy pracy z uczniami	8
V. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna	8
VI. Program WSDZ	9
Załącznik Nr 1	14

Wstęp

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) obejmuje ogół działań podejmowanych w celu właściwego, nadążającego za wyzwaniami współczesnego świata, przygotowania uczniów do wyboru dalszego kierunku kształcenia i przemyślanego wyboru przyszłego zawodu.

Ze względu na szybko następujące zmiany na rynku pracy i w życiu społecznym konieczne jest wsparcie młodzieży w procesie samookreślenia, samodoskonalenia oraz świadomego planowania własnej kariery edukacyjnej i zawodowej.

Współczesny człowiek musi być przygotowany na zmianę zawodu, uzupełnianie kwalifikacji i wykształcenia, poszukiwanie pracy. Należy więc wyposażać uczniów Zespołu Szkół Rolniczo-Budowlanych w umiejętności, które pomogą im odnaleźć się na dynamicznie rozwijającym się rynku pracy.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) powstaje w oparciu o diagnozę potrzeb uczniów, ich rodziców i nauczycieli, podlega stałemu monitorowaniu i ewaluacji.

WSDZ zakłada systematyczną pracę doradczą na każdym etapie nauczania, zapewniając uczniom naszej szkoły pomoc w wyborach zawodowych.

I. Podstawowe Akty Prawne Dotyczące Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2019 r. poz.1481);
- Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2017 poz. 59);
- Ustawa wprowadzająca Ustawę Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2017 poz. 60);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2013 poz. 532);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1643);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego. (Dz.U. 2019 poz. 325);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2019 poz. 323).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2019 poz. 639);

II. Założenia Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

1. Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego to ogół celowych, uporządkowanych i wzajemnie powiązanych działań podejmowanych przez szkołę, wspierających młodzież w planowaniu kariery zawodowo-edukacyjnej.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego jest zbieżny z Programem Profilaktyczno-Wychowawczym Szkoły. WSDZ obejmuje uczniów:

- Technikum Nr 3
- Branżowej Szkoły I stopnia Nr 3

2. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym:

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- powołuje koordynatora WSDZ;
- współpracuje z koordynatorem w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizacji i odpowiada za organizację działań związanych z WSDZ w szkole;
- organizuje w szkole wspomaganie działań związanych z doradztwem zawodowym poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły w tym obszarze.

Koordinator doradztwa zawodowego:

- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów na działania związane z doradztwem zawodowym;
- opracowuje we współpracy z Dyrekcją Szkoły, nauczycielami, wychowawcami i pedagogiem program realizacji doradztwa zawodowego oraz koordynuje jego realizację;
- koordynuje działalność informacyjno-doradczą prowadzoną przez szkołę;
- wspiera nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców w zakresie realizacji działań określonych w programie doradztwa zawodowego;
- realizuje działania wynikające z programu realizacji doradztwa zawodowego;
- prowadzi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z doradztwem zawodowym
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację działań związanych z doradztwem zawodowym podejmowanych przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę.

Wychowawcy klas:

- określają mocne i słabe strony, zainteresowania oraz uzdolnienia uczniów;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- wskazują korzyści, w rozwoju osobistym i zawodowym, wynikające z uczenia się przez całe życie;
- przygotowują uczniów do podejmowania dalszych decyzji edukacyjno-zawodowych;

Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych:

- określają mocne i słabe strony, predyspozycje, zainteresowania oraz uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi doradztwa zawodowego;
- przygotowują uczniów do konkursów, olimpiad przedmiotowych itp.;
- prowadzą kółka zainteresowań, zajęć dodatkowych itp.;
- przygotowują uczniów do korzystania ze źródeł informacji dotyczących dalszego rozwoju osobistego i zawodowego;
- przygotowują ucznia do sporządzania dokumentów aplikacyjnych zgodnie z wymogami pracodawców;
- przygotowują ucznia do autoprezentacji;
- przedstawiają uczniom wartości związane z pracą i etyką zawodową.

Pedagog szkolny:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włącza treści z zakresu doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracuje z wychowawcami klas w ramach realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego;
- włącza się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

3. Podmioty współpracujące ze szkołą w ramach realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego:

- Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Lesznie;
- Centrum Edukacji i Pracy OHP w Lesznie;
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie;
- Cechy Rzemiosł Różnych w Lesznie;
- Wielkopolska Izba Rolnicza;
- Wielkopolska Izba Rzemieślnicza;
- Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa;
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne;
- Pracodawcy;
- Szkoły wyższe i policealne;
- Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE);
- Leszczyński Klaster Budowlany;
- Leszczyński Klaster Spożywczy;
- Organizacje pozarządowe;
- Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

4. Działania z zakresu WSDZ realizowane są w ramach:

- godzin wychowawczych;
- lekcji przedmiotowych (przedmioty ogólnokształcące i zawodowe);
- zajęć pozalekcyjnych;
- wycieczek edukacyjnych;
- przygotowania uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych;
- konferencji, wykładów, prelekcji itp. organizowanych dla uczniów i nauczycieli przez podmioty współpracujące ze szkołą;

III. Cele ogólne i cele szczegółowe WSDZ

1. Cele ogólne:

- przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery edukacyjnej i zawodowej;
- kształtowanie umiejętności podejmowania oraz zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych w różnych sytuacjach życiowych lub zawodowych;
- pomoc uczniom w sporządzaniu bilansu własnych zasobów;
- przygotowanie uczniów do umiejętnej analizy informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

2. Cele szczegółowe:

Uczniowie:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- realizacja treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego w ramach zajęć grupowych;
- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- realizowanie elementów doradztwa zawodowego na zajęciach przedmiotowych z uwzględnieniem specyfiki danego przedmiotu;
- promowanie idei wolontariatu;
- angażowanie w działania na rzecz promocji szkoły;
- organizowanie praktycznej nauki zawodu;
- organizowanie staży zawodowych;
- organizowanie spotkań rekrutacyjnych z przedstawicielami firm gotowych zatrudniać uczniów i absolwentów;
- tworzenie kół zainteresowań zgodnie z oczekiwaniami uczniów;
- inspirowanie do zdobywania nowych umiejętności poprzez udział w dodatkowych zajęciach zawodowych;
- organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie wycieczek dydaktycznych do zakładów, w których znajdują się stanowiska pracy zgodne z kierunkiem kształcenia uczniów;
- informowanie o dodatkowej ofercie kształcenia zawodowego i rozwoju osobistego;
- organizowanie spotkań z osobami prezentującymi własne ścieżki rozwoju zawodowego (absolwenci szkoły, przedstawiciele zawodu);
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych i targach dotyczących rynku pracy;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających poruszanie się po rynku pracy i rynku edukacyjnym, planowanie własnej działalności oraz samopoznanie;
- inspirowanie i pomaganie w przygotowywaniu Indywidualnych Planów Działania.

Nauczyciele:

- umożliwianie zainteresowanym osobom udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prezentowanie działań WSDZ na posiedzeniach rady pedagogicznej;
- inspirowanie nauczycieli do udziału w stażach zawodowych;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań z doradztwa zawodowego.

Rodzice:

- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (np. poprzez: stronę internetową szkoły, szkolne konto Facebooka, e-dziennik, tablice informacyjne)
- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- organizowanie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów.

IV. Metody i formy pracy z uczniami

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. targi edukacyjne).

Doradztwo zawodowe dla uczniów jest realizowane w formie grupowej i indywidualnej przy wykorzystaniu różnorodnych metod i technik pracy np.:

- ankiety;
- pogadanki;
- wykłady;
- pokazy;
- ćwiczenia;
- zajęcia warsztatowe;
- prasówki;
- prezentacje multimedialne;
- udział w konkursach;
- spotkania z przedstawicielami instytucji doradczych;
- szkolenia prowadzone przez przedstawicieli firm reprezentujących poszczególne branże;
- szkolne wycieczki dydaktyczne;
- spotkania z przedstawicielami szkół wyższych, policealnych, pomaturalnych.

V. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego oraz roczny program WSDZ są monitorowane w celu aktualizacji diagnozy potrzeb, która uwzględnia stanowisko uczniów, ich rodziców/opiekunów, wychowawców i nauczycieli.

Monitoring i ewaluację WSDZ przeprowadza koordynator pod koniec roku szkolnego i sporządza sprawozdanie z realizacji działań.

Rada pedagogiczna, rodzice/prawni opiekunowie uczniów są informowani o realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego w szkole.

Zadania z zakresu WSDZ dokumentowane są w planach pracy i sprawozdaniach semestralnych oraz rocznych zespołów przedmiotowych, pedagoga szkolnego, nauczycieli-bibliotekarzy oraz planach wychowawczych poszczególnych klas.

Realizacja działań z zakresu doradztwa zawodowego jest dokumentowana wpisem tematu do e-dziennika.

VI. Program Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

1. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego:

Branżowa Szkoła I stopnia Nr 3

Technikum Nr 3

Obszar	Umiejętności ucznia:
1. Poznawanie własnych zasobów	sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy;
	ustala obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
	określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
	rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
	analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
	określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.
2. Świat zawodów i rynek pracy	analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
	określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje, z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;
	porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
	konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
	określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;
	sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
	przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
	charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
	charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
	analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
	określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
	analizuje możliwości kontynuowania nauki.
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
	sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
	dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

W każdej klasie są realizowane, przez realizatorów działań związanych z doradztwem zawodowym wskazanych w punkcie II.2, treści programowe ze wszystkich obszarów. Treści programowe są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

2. Plan WSDZ

Lp.	Tematyka działań	Metody i formy realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy działań
1.	Zapoznanie Rady Pedagogicznej z WSDZ	Przedstawienie WSDZ na zebraniu RP	Listopad 2019	Koordynator WSDZ
2.	Zapoznanie Rodziców z WSDZ	Przedstawienie WSDZ na zebraniu z rodzicami, wysłanie informacji do klasowych Rad Rodziców przez e-dziennik	Listopad 2019	Koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego
3.	Zapoznanie uczniów z WSDZ	Przedstawienie WSDZ na godzinie wychowawczej, informacja na stronie internetowej szkoły	Listopad 2019	Wychowawcy, koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego
4.	Monitorowanie realizacji działań WSDZ	Analiza zapisów w dziennikach lekcyjnych, analiza tematyki godzin wychowawczych z uwzględnieniem typu szkoły (technikum, szkoła branżowa)	Styczeń 2020 Czerwiec 2020	Koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego
5.	Ewaluacja WSDZ	Analiza sprawozdań z zakresu realizacji działań WSDZ	Czerwiec 2020	Koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego, wychowawcy, pedagog szkolny
6.	Sporządzenie raportu z realizacji działań wynikających z WSDZ	Analiza dokumentacji z zakresu realizacji działań WSDZ, opracowanie wniosków z ewaluacji	Czerwiec 2020	Koordynator WSDZ
7.	Diagnoza potrzeb na rok szkolny 2020/2021	Ankiety, wywiady z nauczycielami, pedagogiem szkolnym	Kwiecień-czerwiec 2020	Koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego, wychowawcy, pedagog szkolny
8.	Opracowanie WSDZ na rok szkolny 2020/2021	Analiza diagnozy potrzeb	Czerwiec 2020	Koordynator WSDZ, nauczyciel doradztwa zawodowego

3. Harmonogram zajęć z zakresu doradztwa zawodowego wynikających z ramowych planów nauczania

Lp.	Tematyka zajęć	Metody i formy realizacji	Adresaci działań	Termin realizacji	Realizatorzy działań
1.	Analiza swoich zasobów, mocnych i słabych stron	Analiza SWOT, testy predyspozycji zawodowych	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Listopad 2019	Nauczyciel doradztwa zawodowego, wychowawcy, pedagog szkolny
2.	Komunikacja interpersonalna, świadome tworzenie własnego wizerunku (w tym w mediach społecznościowych)	Wykład, dyskusja, ćwiczenia	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	cały rok szkolny Grudzień 2019	Nauczyciel doradztwa zawodowego, wychowawcy, nauczyciele informatyki
3.	Poznajemy swoje uzdolnienia, zainteresowania i pasje	Wykład, dyskusja, ćwiczenia	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Grudzień 2019	Nauczyciel doradztwa zawodowego
4.	Moje wartości i cele życiowe	Dyskusja – debata uczniowska	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Grudzień 2019	Nauczyciel doradztwa zawodowego
5.	Moja samoocena	Warsztaty, ankiety na lekcjach wychowawczych	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Grudzień 2019 Styczeń 2020	Nauczyciel doradztwa zawodowego
6.	Planowanie i zarządzanie czasem	Wykład, dyskusja, ćwiczenia	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Luty 2020	Nauczyciel doradztwa zawodowego
7.	Moje plany edukacyjno-zawodowe	Wykład, dyskusja, udział w Targach Edukacyjnych , spotkanie z przedstawicielem Urzędu Pracy w Lesznie,	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Marzec 2020	Nauczyciel doradztwa zawodowego
8.	Poznajemy zawody I zakłady pracy <i>Praca w zawodzie czy zmiana?</i>	Wycieczki zawodoznawcze, Spotkania z przedstawicielami firm, szkolenia, praktyki zawodowe, targi branżowe	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Cały rok szkolny	Nauczyciel doradztwa zawodowego, wychowawcy, nauczyciele, kierownik szkolenia praktycznego

9.	Oferta edukacyjna dla absolwenta Branżowej Szkoły I stopnia	Wykłady, spotkania	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Luty – marzec 2020	Nauczyciel doradztwa zawodowego
10.	Rynek pracy – oczekiwania pracodawców	Wykład, dyskusja, spotkanie z przedstawicielem Urzędu Pracy w Lesznie.	Kl. IIIa BS Kl. IIIb BS	Kwiecień 2020	Nauczyciel doradztwa zawodowego

ZAŁĄCZNIK NR 1

Realizacja działań z zakresu doradztwa zawodowego w roku szkolnym 2019/2020

Obszar	Umiejętności ucznia:	Temat zajęć	Klasa/Przedmiot	Data realizacji
1. Poznawanie własnych zasobów	sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy;			
	ustala obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;			
	określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;			
	rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;			
	analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;			
	określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.			
2. Świat zawodów i rynek pracy	analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;			
	określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje, z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;			

	porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;			
	konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;			
	określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;			
	sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;			
	przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;			
	charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;			
	charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.			
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;			

	analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;			
	określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;			
	analizuje możliwości kontynuowania nauki.			
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;			
	sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;			
	dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.			